

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні групи забезпечення
спеціальності
від «14» 09 2023 року
протокол № 1
Голова групи [підпис]
Чугай А.В.

УЗГОДЖЕНО

Декан ПОФ [підпис] Чугай А.В.
(назва факультету, прізвище, ініціали)

СИЛЛАБУС

Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці
(назва навчальної дисципліни)

101 «Екологія»

(шифр і назва спеціальності)

Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування; Організація еколого-туристичної діяльності
(назва освітньої програми)

Бакалавр

(рівень вищої освіти)

заочна

(форма навчання факультету)

4

(рік навчання)

3 (90 год.)

(кількість кредитів ЕКТС/години)

Залік

(форма контролю)

Фізичного виховання та валеології

(кафедра)

Одеса, 2023

Автори:

Ювченко Н.М., старший викладач каф. фізичного виховання та валеології, канд.геогр.наук.

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри фізичного виховання та валеології

Протокол № 3 від «8» вересня 2023 року.

Викладачі:

Лекційний модуль: Ювченко Н.М., старший викладач кафедри фізичного виховання та валеології, канд.геогр.наук.

Практичний модуль: Ювченко Н.М., старший викладач кафедри фізичного виховання та валеології, канд.геогр.наук

Рецензент: завідувач кафедрою фізичного виховання та валеології Одеського державного екологічного університету Харасанджянц О.Г.

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<p>Мета</p>	<p>Формування знань з безпеки життєдіяльності, як умови забезпечення стійкого та безпечного життя, а також надання знань, умінь, здатності для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.</p> <p>Набуття необхідних знань щодо організації та управління системою заходів цивільного захисту (ЦЗ) на об'єктах господарювання при загрозі виникнення надзвичайних ситуацій, організації роботи керівного та командно-керівного складу формувань і служб ЦЗ. Також сформувати у магістрів здатність творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту.</p>
<p>Компетентність</p>	<p>K13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Результат навчання</p>	<p>P131. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p>
<p>Базові знання:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - характеристика навколишнього, виробничого й побутового середовища; - небезпечні шкідливі фактори середовища і наслідки їх негативних дій; - засоби й методи підвищення безпеки й екологічності технічних засобів і технологічних процесів; - положення нормативно-правових документів в своїй діяльності;

	<ul style="list-style-type: none"> - основні методи збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу; - безпечні режими, параметри, виробничі процеси; - функції, обов'язки і повноваження з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі; - організація діяльності у складі первинного виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці; - методичне забезпечення і проведення навчання та перевірки знань с питань охорони праці серед працівників організації.
Базові вміння	<p>Проведення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - заходів щодо створення або підтримання безпечних умов в системі «життєве середовище - людина»; - заходів щодо підвищення безпеки й екологічності засобів і технологічних процесів; - заходів щодо самозахисту виробничого персоналу, населення від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха і застосування сучасної зброї; - заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві; - заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності.
Базові навички	Здійснення оцінок ризику виникнення небезпек в життєвому середовищі й обстановок, які можуть виникнути в результаті стихійного лиха та аварії, приймати відповідні рішення.
Пов'язані силлабуси	немає
Попередня дисципліна	немає
Наступна дисципліна	Екологія людини
Кількість годин	Лекцій: 2 Консультації: 8 Самостійна робота студентів: 80

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Теоретична складова дисципліни

Код	Назва модуля та теми	Кількість годин	
		Аудиторні	СРС
	НАСТАНОВНА ЛЕКЦІЯ	2	
ЗМ-Л1			
	1. Безпека життєдіяльності людини і навколишнє середовище		
	1.1 Теоретичні основи безпеки життєдіяльності		2
	1.2 Джерела небезпеки, уражаючі, небезпечні та шкідливі фактори		2
	1.3 Небезпеки, які можуть призвести до надзвичайної ситуації		3
	1.4 Моніторинг та прогнозування надзвичайних ситуацій		2
	1.5 Забезпечення безпеки життєдіяльності на виробництві і в побуті		2
	1.6 Перша долікарська допомога		3
	2. Цивільний захист населення і територій		
	2.1 Основи цивільного захисту		3
	2.2 Надзвичайні ситуації та їх наслідки		3
	2.3 Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій		4
	2.4 Локалізація надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків		4
	Модульна контрольна робота №1		5
ЗЛ-2			
	3. Основи охорони праці		
	3.1 Правові та організаційні основи охорони праці		3
	3.2 Охорона праці на підприємстві, установі, організації		3
	3.3 Ергономіка робочого місця		3
	3.4 Електробезпека підприємств, установ, організацій		3
	3.5 Професійні захворювання та їх попередження		3
	3.6 Пожежна безпека підприємств, установ, організацій		3
	Модульна контрольна робота №2		5
	ЗМР		2
	Всього:	2	62

Консультації: Ювченко Наталія Миколаївна, понеділок- п'ятниця через електронну скриньку gonani@ukr.net чи за телефоном +38(050)212 51 18 Viber

2.2 Практичний складова дисципліни

Код	Назва модулю та тем	Кількість годин
		СРС
ЗМ-П	БЖД	
	Практична робота №1. Небезпека, види ризиків та визначення величини ризику.	2
	Практична робота № 2. Небезпеки природнього і техногенного походження та безпека в умовах надзвичайних ситуацій	2
	Практична робота № 3 Принципи надання домедичної допомоги	2
	Практична робота № 4 Прогнозування та оцінювання обстановки під час аварії на вибухонебезпечному об'єкті	2
	Практична робота № 5 Оцінка хімічної обстановки	2
	Практична робота № 6 Оцінка інженерної обстановки у містах	2
	Практична робота № 7 Дослідження метеорологічних умов виробничих приміщень	2
	Практична робота № 8 Дослідження характеристик промислового освітлення	2
	Практична робота № 9 Вивчення порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві	2
	Всього:	18

Консультації: Ювченко Наталія Миколаївна, понеділок- п'ятниця через електронну скриньку gonani@ukr.net чи за телефоном +38(050)212 51 18 Viber

2.3. Самостійна робота студентів та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення, тижні
ЗМ-Л1	- Вивчення теоретичної частини дисципліни, підготовка до модульної контрольної роботи; - модульна контрольна робота №1 (обов'язковий контрольний захід)	32	Січень-лютий
		5	
		37	
ЗМ-Л2	- Вивчення теоретичної частини, підготовка до модульної контрольної роботи; - модульна контрольна робота №2 (обов'язковий контрольний захід)	18	Лютий - березень
		5	
		23	
ЗМ-П	- Підготовка та виконання практичної частини дисципліни. Звіти про виконання практичних завдань (обов'язковий контрольний захід)	18	Січень-березень
	Підготовка до ЗКР	2	
	Всього за семестр	80	

2.4 Методика проведення та оцінювання контрольних заходів є такою:

- ЗМ-Л1 включає опрацювання теоретичної матеріалу та написання модульної контрольної роботи №1 (**обов'язковий контрольний захід**), а максимальна сума балів, яку може отримати студент за контрольну роботу складає 20 балів (20 питання кожне по 1 балу).
Максимальна сума балів за ЗМ-Л1 - 90 балів.
(МКР1 – 20 балів, прикріплений конспект за відповідними темами – 70 балів)
- ЗМ-Л2 включає опрацювання теоретичної матеріалу та написання модульної контрольної роботи №2 (**обов'язковий контрольний захід**), а максимальна сума балів, яку може отримати студент за контрольну роботу складає 20 балів (20 питання кожне по 1 балу).

Максимальна сума балів за ЗМ-Л1 - 50 балів.

(МКР2 – 20 балів, прикріплений конспект за відповідними темами – 30 балів)

3. Для ЗМ-П в якості форми поточного контролю використовується виконання усіх практичних робіт, а контролюючим заходом є звіт про виконання практичної роботи (**обов'язковий контрольний захід**). Студент має виконувати лише той варіант завдання, який на першому практичному занятті визначає викладач. В іншому випадку, завдання не буде зараховано. Якщо студент виконав практичну роботу не у визначені терміни, він не може отримати більше ніж 60% від максимальної кількості балів за практичну роботу.

Максимальна сума балів за ЗМ-Л1 - 60 балів.

(виконання практичних робіт та їх захист – 60 б.)

Таким чином, максимальна сума балів на дисципліну складає 200 балів, з них 100 балів на обов'язкові контрольні заходи (ЗМ-Л1 -20б, ЗМ-Л2 -20б, ЗМ-П – 60б)

Умови допуску до заліку. Студент вважається допущеним до підсумкового семестрового контролю з даної дисципліни, якщо він виконав всі види робіт, передбачені силлабусом і набрав за модульною системою суму не меншу 20 балів за теоретичну частину дисципліни і не меншу 30 балів за практичну частину дисципліни для заліку.

2.5 Методика проведення підсумкового контролю

Залікова контрольна робота виконується *всіма* студентами у період заліково-екзаменаційної сесії.

Залікова контрольна робота проводиться у письмовій формі на паперовому носії чи в електронному вигляді за тестовими завданнями, які розробляються викладачами дисципліни та затверджуються у встановленому порядку.

Залікова контрольна робота має вигляд 20 тестових завдань відкритого типу. На написання відповідей на залікову контрольну роботу студенту відводиться до 45 хвилин і дві можливі спроби. Під час написання залікової контрольної роботи студенти мають право користуватися власним рукописним конспектом лекцій та практичними роботами.

Тестові питання, з яких складається заліковий тест, торкаються усіх тем дисципліни, як практичних, так і лекційних.

1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності та навколишнє середовище і життєдіяльність людини.

2. Негативні фактори середовища життєдіяльності.
3. Забезпечення безпечної життєдіяльності.
4. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності.
5. Основні правові та організаційні основи охорони праці.
6. Основи фізіології та гігієни праці.
7. Основи виробничої безпеки.
8. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.
9. Небезпека, види ризиків та визначення величини ризику.
10. Визначення вольових якостей людей.
11. Визначення спрямованості до одного з типів професій
12. Правові нормативно-технічні й організаційні основи забезпечення життєдіяльності
13. Основи оцінки хімічної обстановки.
14. Основи оцінки інженерної та пожежної обстановок
15. Дослідження метеорологічних умов виробничих приміщень
16. Дослідження характеристик промислового освітлення

Загальна кількісна оцінка (загальний бал успішності) з дисципліни підраховується за формулою:

$$B = 0.75 \times O3 + 0.25 \times O3KP$$

де: O3 - середнє арифметичне між поточними оцінками за всіма блоками (виражене у відсотках);

O3KP - оцінка за результатами залікової контрольної роботи.

Якщо $B \geq 60\%$ - «зараховано»; $B < 60\%$ - «не зараховано».

Студент зобов'язаний виконати обов'язкові контрольні заходи, а саме, ВСІ практичні роботи, МКР №1, МКР №2.

У випадку недостатньої кількості балів за обов'язкові контрольні заходи, студент мусить проходити рекомендовані контрольні заходи, з метою досягнення 60% бар'єру.

У випадку накопичення студентом більше 100 балів (сума обов'язкових і рекомендованих контролюючих заходів складає 200 балів за семестр), він отримує 100 балів.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1 Модуль ЗМ-Л «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»

3.1.1. Повчання

При вивченні змістовного модуля «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» студентам потрібно звернути увагу на засвоєння основних понять, що пов'язані з загальними питаннями безпеки життєдіяльності, зі взаємодією людини з навколишнім середовищем у повсякденній діяльності, в виробничому середовищі; з основами фізіології і раціональних умов праці, анатомо-фізіологічними наслідками впливу на людину небезпечних шкідливих і уражаючих факторів, принципами їх нормування, правовими, нормативно-технічними й організаційними основами безпеки життєдіяльності.

Також необхідно звернути увагу на засвоєння основних понять, що пов'язані з законодавством в галузі охорони праці, гігієною та фізіологією праці, фізичним змістом впливу ряду виробничих чинників на організм людини, а також заходами пожежної профілактики на виробництвах.

3.1.2. Питання для самоперевірки

(посилання на ЕНК дисципліни <http://dpt20s.odeku.edu.ua/course/view.php?id=28>)

1. Актуальність проблем безпеки життєдіяльності (БЖД).
2. Мета, завдання, об'єкт і предмет БЖД.
3. Визначення теоретичних основ безпеки життєдіяльності.
4. Основні напрями концепції сталого розвитку.
5. Поняття «таксономія», «ідентифікація» та «квантифікація небезпек».
6. *Види небезпек та їх ознаки.*
7. Класифікація небезпек і принципи їх ідентифікації.
8. *Аналіз глобальні проблеми людства.*
9. *Аналіз видів природних небезпек.*
10. *Визначення та характеристика стихійних лих.*
11. Визначення та характеристика природних випромінювань та способи захисту від них.
12. Поняття «атмосферна електрика». Алгоритми правил поведінки під час грози при перебування у приміщенні, а також на відкритій місцевості.
13. *Біологічні небезпеки та методи захисту від їх негативної дії.*
14. Характеристика галузей народного господарства, які роблять найбільший внесок у забруднення навколишнього середовища.
15. Визначення та характеристика понять «техногенні небезпеки», «уражаючі фактори», «шкідливі фактори», «небезпечні фактори» .
16. *Радіаційний вплив на організм людини.*
17. *Характеристика наслідків впливу електричного струму на організм людини.*
18. *Хімічні небезпеки та їх вплив на організм людини (за вибірковістю дії, за тривалістю дії).*
19. Визначення та характеристика показників токсичності.
20. *Основні види та характеристики сучасних соціально-політичних небезпек.*
21. Характеристика впливу сучасних інформаційних технологій на здоров'я

- людини та безпеку суспільства. Правила дотримання особистої кібербезпеки.
22. *Шкідливі звички та їх профілактика.*
 23. *Соціальні хвороби та їх профілактика.*
 24. Злочинність як фактор небезпеки, її види. Алгоритми правил поведінки щодо особистої безпеки.
 25. *Поняття і різновиди натовпу. Поведінка людини в натовпі.*
 26. Державну систему моніторингу та прогнозування надзвичайних ситуацій України.
 27. Основні завдання у прогнозуванні НС природного і техногенного характеру.
 28. *Ризик, види, класифікація ризиків.*
 29. Методи оцінювання ризиків (інженерний, модельний, статистичний, нормативний, експертний, соціологічний, аналоговий).
 30. Сутність концепції прийнятного ризику.
 31. Концепцію управління виявленим ризиком.
 32. Загальна модель забезпечення безпеки життєдіяльності.
 33. Завдання, покладені на підсистему забезпечення БЖД на виробництві.
 34. Завдання, покладені на підсистему забезпечення БЖД у побуті.
 35. Нормативно-правова база БЖД.
 36. *Алгоритм розслідування нещасних випадків невиробничого характеру.*
 37. *Загальні принципи надання першої долікарської (домедичної) допомоги постраждалим.*
 38. Алгоритми послідовності дій під час надання першої долікарської допомоги.
 39. Правові основи цивільного захисту.
 40. Мета, завдання, суб'єкти забезпечення цивільного захисту.
 41. *Основні принципи, за якими здійснюється цивільний захист населення й територій України.*
 42. Загальна структура, основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДС ЦЗ).
 43. *Режими функціонування ЄДС ЦЗ.*
 44. Об'єктові й територіальні формування цивільного захисту, їх права та обов'язки.
 45. Права та обов'язки громадян України у сфері цивільного захисту.
 46. Загальні принципи навчання та підготовки населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій.
 47. *Організація цивільного захисту на об'єкті господарської діяльності.*
 48. Завдання та функціональні обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.
 49. «План цивільного захисту об'єкта» для забезпечення виконання заходів ЦЗ щодо запобігання та реагування на НС.
 50. Міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту.
 51. *Надзвичайна ситуація державного рівня.*
 52. *Надзвичайна ситуація регіонального рівня.*

53. *Надзвичайна ситуація місцевого рівня.*
54. *Надзвичайна ситуація об'єктового рівня.*
55. *Класифікатор надзвичайних ситуацій.*
56. *НС природного характеру та класифікація за походженням і залежно від сфери їх прояву.*
57. *Небезпечні геологічні процеси та явища, які можуть призвести до НС.*
58. *Уражаючі фактори небезпечних метеорологічних явищ і їх негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки.*
59. *Стан атмосфери «циклон», «антициклон» та умови виникнення бурі, урагану, смерчу. Алгоритм дій людей під час бурі, урагану.*
60. *Ожеледь як небезпечне метеорологічне явище та надати рекомендації щодо правил поведінки.*
61. *Види туману, їх вплив, рекомендації щодо правил поведінки.*
62. *Високе хвилювання моря, класифікація за причинами виникнення за 9-бальною шкалою.*
63. *Селі природного походження. Класифікація, напрями забезпечення безпеки, рекомендації щодо правил поведінки.*
64. *Класифікація повеней за причинами виникнення та характеристика наслідки повеней і паводків.*
65. *Основні заходи щодо захисту населення під час катастрофічних затоплень та рекомендації щодо правил поведінки.*
66. *Снігові лавини та рекомендації щодо правил поведінки.*
67. *Охарактеризувати пожежі у природних екосистемах, їх уражаючі фактори, характер проявів та наслідки.*
68. *Основні признаки визначення виду лісової пожежі, характерні ознаки лісової та торф'яної пожежі. Етапи боротьби з лісовими пожежами. Рекомендації щодо правил поведінки.*
69. *Види НС техногенного характеру.*
70. *Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки.*
71. *НС унаслідок аварій чи катастроф на транспорті, основні правила безпеки.*
72. *Категорій споруд за вибухо- та пожежною безпекою, ступенем їх вогнестійкості.*
73. *Порядок розрахунку параметрів осередку ураження під час аварії на вибухонебезпечному об'єкті.*
74. *Фактори від яких залежить імовірність виникнення та поширення пожежі на об'єкті господарської діяльності.*
75. *Розподіл суб'єктів господарювання за ступенем хімічної безпеки.*
76. *Особливості забруднення місцевості, води, продовольства в разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.*
77. *Порядок розрахунку параметрів зони хімічного зараження.*
78. *Класифікацію радіаційних аварій за характером дії та масштабами.*
79. *Характеристики зон радіоактивного зараження, які виділяють на радіоактивному сліді.*

80. *Способи дії радіоактивного зараження на людину та механізм впливу іонізуючих випромінювань на організм людини.*
81. *Граничнодопустимі дози радіації, що не спричиняють променевої хвороби.*
82. *Режими захисту цивільного населення від наслідків дії радіації.*
83. *Причини виникнення аварій на гідродинамічних об'єктах. Зони катастрофічного затоплення.*
84. *Попереджувальні заходи та дії населення у разі гідродинамічної небезпеки.*
85. *Конфлікти, тероризм, його види й уражаючі фактори. Міжнародний тероризм.*
86. *Алгоритм дій у разі виявлення вибухового пристрою в місцях масового перебування людей.*
87. *Алгоритм дій, якщо вас захопили злочинці як заручника.*
88. *Принципи боротьби з тероризмом.*
89. *Права та обов'язки громадян на період введення воєнного стану.*
90. *Засоби індивідуального захисту за призначенням та принципом дії.*
91. *Класифікації захисних споруд цивільного захисту за їх властивостями.*
92. *Сховища ЦЗ, ПРУ.*
93. *Суб'єкти, які забезпечують уживання заходів медичного захисту, санітарного та епідемічного благополуччя населення. Медицина катастроф.*
94. *Інженерний захист територій.*
95. *Радіаційний та хімічний захист населення і територій.*
96. *Способи проведення дезактивації під час локалізації та ліквідації наслідків аварії.*
97. *Способи проведення дегазації під час локалізації та ліквідації наслідків аварії.*
98. *Способи проведення дезінфекції під час локалізації та ліквідації наслідків аварії.*

Примітка : Курсивом виділені ті питання, що формують базові результати навчання

Для вивчення означених тем ЗМ-Л1 та підготовки до контрольних заходів слід користуватись наступними джерелами: 1, 2, 3, 4, 5, 11, 36, 38, 39, 40, 43, 48, 52, 65.

3.2 Модуль ЗМ-Л «Основи охорони праці»

(посилання на ЕНК дисципліни <http://dpt20s.odeku.edu.ua/course/view.php?id=28>)

3.2.1. Повчання

При вивченні змістовного модуля «Основи охорони праці» студентам потрібно освоїти основи фізіології і раціональних умов праці, анатомо-фізіологічними наслідками впливу на людину небезпечних шкідливих і

уражаючих факторів, принципами їх нормування, правовими, нормативно-технічними й організаційними основами безпеки життєдіяльності.

Також необхідно звернути увагу на засвоєння основних понять, що пов'язані з законодавством в галузі охорони праці, гігієною та фізіологією праці, фізичним змістом впливу ряду виробничих чинників на організм людини, а також заходами пожежної профілактики на виробництвах.

3.2.3 Питання для самоперевірки

1. Охорона праці в системі забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
2. Мета, завдання, об'єкт і предмет ОП.
3. Визначення теоретичних основ охорони праці.
4. *Законодавство України про охорону праці.*
5. *Закон України «Про охорону праці».*
6. *Система державного управління охороною праці в Україні.*
7. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці.
8. Компетенції та повноваження органів державного управління охороною праці.
9. *Найважливіші міжнародні документи у сфері забезпечення безпеки праці.*
10. *Нормативні документи, що визначають права працівника на охорону праці під час виконання робіт.*
11. Критерії безпеки для працівників.
12. Чинники виробничого середовища та вимоги щодо забезпечення оптимальних чи допустимих умов праці.
13. *Загальна структура і типові принципи функціонування СУОПП.*
14. *Обов'язки та функції роботодавця в СУОПП.*
15. *Основні завдання та функції служби охорони праці підприємства.*
16. *Права та обов'язки працівників служби охорони праці підприємства праці підприємства.*
17. *Основні завдання і права комісії з питань охорони праці підприємства.*
18. *Права й обов'язки вповноважених працівників громадського контролю за станом охорони праці в організації.*
19. *Мета, основні завдання та зміст атестації робочих місць за умовами праці.*
20. *Порядок проведення атестації робочих місць.*
21. *Порядок проведення різних видів інструктажів з питань ОП.*
22. *Обов'язки працівника щодо дотримання вимог нормативно-правових актів з охорони праці та відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.*
23. *Основні вимоги до організації робочого місця.*

24. Нормативні показники площі робочого місця, його розташування у службовому приміщенні відносно дверей та вікон.
25. Основні поняття, визначення та види освітлення робочого приміщення.
26. Вимоги до освітлення робочих місць.
27. Особливості вибору та експлуатації систем освітлення.
28. Нормативно-гігієнічні вимоги до параметрів температурного режиму та вологості в робочому приміщенні.
29. Види вентиляції та організація повітрообміну в робочих приміщеннях.
30. Гігієнічні параметри повітря робочої зони та принципи їх оцінювання.
31. Методи попередження забруднення повітря робочої зони.
32. *Загальну класифікацію засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) та вимоги до їх використання.*
33. Нормативно-гігієнічні вимоги до параметрів виробничого середовища приміщень із ВДТ ЕОМ та ПЕОМ.
34. Причини ураження людини електричним струмом.
35. Дію електричного струму на організм людини.
36. *Основні заходи електробезпеки.*
37. *Основи фізіології праці.*
38. *Завдання і зміст гігієни праці та виробничої санітарії.*
39. *Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.*
40. *Основні причини професійних захворювань офісних працівників.*
41. Основні причини професійних захворювань операторів ЕОМ із ВДТ і ПП.
42. Мета і завдання профілактики професійних захворювань.
43. *Заходи із запобігання виникненню професійних захворювань.*
44. Наслідки професійної захворюваності для діяльності підприємства (організації).
45. *Порядок відшкодування заподіяної шкоди в разі ушкодження здоров'я працівників або в разі їх смерті.*
46. Система здійснення державного нагляду в сфері пожежної безпеки.
47. *Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій.*
48. Загальні поняття про основи теорії розвитку і припинення горіння, етапи розвитку пожежі.
49. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності.
50. Класифікація засобів виявлення та гасіння пожеж.
51. *Алгоритм дій персоналу під час виникнення пожежі. Система евакуації.*
52. *Відповідальність за невиконання вимог пожежної безпеки*

Примітка : Курсивом виділені ті питання, що формують базові результати навчання

Для вивчення означених тем ЗМ-Л2 та підготовки до контрольних заходів слід користуватись наступними джерелами: 1, 2, 3, 4, 5, 11, 36, 38, 39, 40, 43, 48, 52, 67.

3.3 Модуль ЗМ-П

3.3.1. Повчання

При вивченні змістовного модуля практичних робіт студентам потрібно звернути увагу на засвоєння основних понять, що пов'язані з небезпеками різного характеру, фізіологічних та психологічних властивостей організму людини, наслідками виникнення надзвичайних ситуацій радіаційного та хімічного характеру, основними параметрами виробничого середовища та оптимальними їх значеннями для засвоєння норм, при яких забезпечується висока працездатність людини.

Після вивчення **ЗМ-П**, студенти повинні:

1. Виявляти вплив небезпек на людину залежно від фізіологічного стану організму людини, психологічних якостей і властивостей.
2. Ідентифікувати та складати номенклатуру небезпек.
3. Визначати зону небезпеки, причини та можливі наслідки небезпек.
4. Класифікувати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори.
5. Оцінювати рівень небезпеки.
6. Визначати величини можливого ризику в найбільш характерних життєвих ситуаціях.
7. Визначати категорії серйозності та рівні ймовірності небезпек.
8. Класифікувати види ризиків у сфері безпеки життєдіяльності.
9. Застосовувати у практичній діяльності засоби для підвищення рівня безпеки.
10. Розв'язувати задачі по розрахунку величини загального та групового ризику.
11. Уміти оцінити інженерну обстановку, яка утворилася внаслідок аварії на вибухонебезпечному об'єкті.
12. Уміти оцінити хімічну обстановку.
13. Уміти оцінити інженерну обстановку, яка утворилася внаслідок аварії з утворенням повітряної хвилі надлишкового тиску
14. Знати порядок порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві

Для вивчення означених тем ЗМ-П та підготовки до контрольних заходів слід користуватись наступними джерелами: 1, 2, 6-10, 12-35, 37, 41,42, 44-47, 49, 53.

4 Питання до заходів поточного, підсумкового та семестрового контролю

4.1. Тестові завдання для модульної контрольної роботи №1

Тестові завдання	Основна література, сторінки
БЖД	
1. Одна з форм існування матерії, яка відрізняється своєю здатністю до розмноження, розвитку, росту, активної регуляції свого складу та функцій, можливістю пристосування до середовища, наявністю обміну речовин та реакцій на подразнення, називається	[1], с. 9
2. Метод, який базується на побудові моделей впливу небезпек на окрему людину, соціальні, професійні групи, називається	[1], с.14
3. Аналізатор, який сприймає положення і переміщення тіла у просторі, називається	[1], с. 18
4. Пам'ять, яка проявляється в безумовних рефlekсах та інстинктах та передається спадково, називається	[1], с. 21
5. Найменша інтенсивність подразника, вплив якої дає відчуття, називається	[1], с. 19
6. Властивість людини, яка визначає нашу індивідуальність, називається	[1], с. 21
7. Відверте протистояння, зіткнення, боротьбу називають	[1], с. 44
8. Якщо сховище розраховане на кількість осіб понад 450, то це сховище	[1], с. 54
9. Специфічна людська форма активності, необхідна умова існування людства, зміст якої полягає у доцільній зміні та перетворенні в інтересах людини навколишнього середовища	[1], с. 9
10. Метод, за яким ймовірність різних подій визначається шляхом опитування досвідчених спеціалістів-експертів, називається	[1], с. 14
11. Аналізатор, який сприймає стан внутрішніх органів, називається	[1], с. 18
12. Пам'ять, яка зберігає інформацію, яку людина засвоює в процесі життя від народження до смерті, називається	[1], с. 21
13. Здатність людини управляти своїми діями та вчинками, називається	[1], с. 22
14. Забруднення, яке пов'язане зі змінами фізичних параметрів водного	

середовища і зумовлюється тепловими, механічними та радіоактивними домішками, називається	[1], с. 33
15. Коли відвертого протистояння нема, а точиться невидима боротьба, то це називають	[1], с. 44
16. Поділ видів сховищ на малі, середні та великі є класифікацією сховищ	[1], с. 54
17. Діяльність людини у життєвому середовищі й процес збалансованого існування та самореалізації індивіда, групи людей, суспільства та людства загалом в єдності їхніх життєвих потреб і можливостей	[1], с. 9
18. Метод, що базується на опитуванні населення та працівників, називається	[1], с. 14
19. Частина рецептору, в якій відбувається перетворення енергії подразника в процес збудження, називається	[1], с. 18
20. Пам'ять на позу, положення тіла, професійні спортивні навички, життєві звички, називається	[1], с. 21
21. Діяльність, яка пов'язана з роботою м'язів, до яких в процесі роботи посилено припливає кров, забезпечуючи надходження кисню та видалення продуктів окислення, називається	[1], с. 35
22. До надзвичайних ситуацій по рівням в залежності від територіального поширення, обсягів економічних збитків, кількості загиблих людей відносяться	[1], с. 49-50
23. Збройна боротьба між державами або соціальними та іншими спільнотами; у переносному розумінні слова – крайня ступінь політичної боротьби, ворожих відносин між певними політичними силами, називається	[1], с. 44
24. Поділ видів сховищ на сховища вбудовані, які розташовані у підвальних приміщеннях, та сховища, окремо побудовані поза будівлями, є класифікацією сховищ	[1], с. 54
25. Галузь науково-обґрунтованої діяльності, яка спрямована на вивчення загальних закономірностей виникнення небезпек, їх властивостей, наслідків впливу їх на організм людини, основ захисту здоров'я та життя людини та інше, називається	[1], с. 9
26. Ризик стосовно окремої людини, групи людей, населення регіону, нації, всього людства відноситься до класифікації	[1], с. 14
27. Частина рецептору, яка представляє собою чутливі нейрони і синапси, по яким імпульси збудження передаються у центральну нервову систему, називається	[1], с. 18
28. Образна пам'ять, коли інформація сприймається і фіксується через	

відповідні органи чуття, називається	[1], с. 21
29. Діяльність, яка визначається в основному участю в трудовому процесі центральної нервової системи та органів чуття, називається	[1], с. 35
30. Поділ індивідуальних засобів захисту на засоби захисту органів дихання та шкіри є класифікацією	[1], с. 56
ЦЗ	
1. Причиною загорання, вибухів, руйнувань і пожеж на вибухонебезпечних об'єктах може бути:	[4], с. 8
2. За категорією пожежної небезпеки виробництв, <u>цехи обробки металевого натрію і калію, водневі станції, склади балонів з горючими газами, склади бензину, приміщення стаціонарних кислотних і лужних акумуляторів</u> , відносяться до категорії пожежної небезпеки:	[4], с. 15
3. За класифікацією, яка використовує показник LD50 (полулетальна доза, тобто під час дослідів ця доза знищує 50% дослідницької популяції), виділяють:	[2], с.49-50,52; [4], с.26
4. Сукупність наслідків хімічного зараження території отруйними речовинами (ОР) чи СДЯР, які впливають на діяльність ОНГ, формування ЦО і населення називається:	[2], с. 51; [4], с.26
5. Руйнування всіх елементів будівлі, включаючи підвальні приміщення, ураження людей, що знаходяться в них. Збитки складають більше 70% вартості основних виробничих фондів (балансової вартості будинків, споруд, комунікацій), подальше їх використання неможливе. Відновлення можливе тільки за умови нового будівництва. Який це ступінь руйнування?(при оцінці інженерної обстановки)	[2], с. 24 [4], с. 36-37
6. Чим характеризується вражаюча дія ударної хвилі характеризується?	[4], с. 37
7. Основним завданням цивільного захисту при виникненні надзвичайних ситуацій є:	[2], с. 5 [4], с.26
8. У сховищах можуть бути реалізовані наступні режими повітропостачання:	[4], с. 50
	[2], с. 5

9. Завданням ЦЗ України є :	
10. Начальником ЦЗ ОДЕКУ являється:	[2], с. 12
11. За ступенем забруднення середовища радіаційні аварії поділяються на	[2], с. 40
12. Джерелом хімічного зараження є:	[2], с. 47 [4], с.26
13. Небезпечні природні явища, які призводять до порушення систем життєдіяльності населення, руйнування і знищення матеріальних цінностей, об'єктів народного господарства, що в свою чергу може спричинити аварії і катастрофи, це	[2], с. 8-10
14. НС, яка розвивається на території двох або більше адміністративних районів, а також у разі, коли для її ліквідації необхідні матеріальні й технічні ресурси в обсягах, які перевищують власні можливості одного району, але не більше 1 % обсягу видатків відповідного бюджету відноситься до:	[2], с. 8-12
15. Порядок визначення ступеню ураженості об'єкта чи території, можливих об'ємів завданих збитків та вплив вторинних факторів на проведення рятувальних та інших невідкладних робіт (РіНР) в осередку ураження від надзвичайних ситуацій (НС). Це визначення поняття.....	[2], с. 21-22
16. Територія, на якій в наслідок впливу уражаючих факторів вибуху виникли пожежі, руйнування будівель та ураження людей називається	[2], с. 21-22
17. Радіаційна обстановка виявляється та оцінюється:	[2], с. 44
18. Хімічно-небезпечні об'єкти характеризуються ступенем хімічної небезпеки. Скільки виділяють ступенів хімічної небезпеки об'єкта за кількістю населення, що проживає в зонах можливого хімічного зараження?	[2], с. 56
19. Зі зменшенням щільності забудови можливість поширення пожеж від однієї будівлі до іншої	[4], с.18
20. Більш небезпечними з точки зору пожежо та вибухонебезпечності є:	[4], с.8-9

4.2. Тестові завдання для модульної контрольної роботи №2

Тестові завдання	Основна література, сторінки
ОП	
1. Охорона праці – це	[1], с. 71
2. Допомогою по тимчасовій непрацездатності, допомогою по вагітності, пологах і догляду за дитиною до по тимчасовій непрацездатності досягнення нею трирічного віку забезпечується працівник згідно з	[1], с. 82
3. Умови, які характеризуються такими рівнями чинників виробничого середовища, вплив яких протягом робочої зміни (або ж її частини) створює високий ризик виникнення важких форм гострих професійних уражень, отруєнь, каліцтв, загрозу для життя, відносяться до	[1], с. 97
4. Якщо радіоактивні речовини знаходяться у повітрі, яким дихає людина, або у їжі чи воді, і потрапляють всередину організму через органи дихання, шкіру та кишково-шлунковий тракт, то такий спосіб опромінення людини називається	[1], с. 100
5. Частота (Гц); амплітуда зсуву A (м) (розмір найбільшого відхилення точки, що коливається, від положення рівноваги); коливальна швидкість v (м/с); коливальне прискорення a (м/с ²) являються	[1], с. 112
6. Державні нормативні акти про охорону праці (ДНАОП), Державні стандарти України з питань безпеки праці (ДСТУ), Міждержавні стандарти Системи стандартів безпеки праці (ГОСТ ССБТ) відносяться до	[1], с. 75
7. Умови праці – це	[1], с. 71
8. Допомогою з нагоди народження дитини, допомогою на поховання забезпечується працівник згідно з	[1], с. 82
9. За характером негативного впливу на організм людини рівень шуму понад 140 дБ відноситься до	[1], с. 109
10. Звукові коливання з частотою понад 20 000 Гц, називається	[1], с. 111
11. Кондиціонування повітря, яке передбачає регулювання температури, вологості, швидкості руху повітря, а також можливість його додаткового оброблення (очищення від пилу, дезінфекції, дезодорації, озонування), називається	[1], с. 123
12. Ультрафіолетове випромінювання з довжиною хвилі від 280 до 10 нм відноситься до	[1], с. 137

13. Параметри мікроклімату, які при тривалому і систематичному впливі на людину забезпечують нормальний тепловий стан організму без напруги і порушення механізмів терморегуляції, називаються	[1], с. 116
14. Динамічний процес пристосування організму та його органів до мінливих умов зовнішнього середовища називається	[1], с. 91
15. Уламки, частини зруйнованих апаратів, агрегатів, установок, конструкцій; радіоактивні та токсичні речовини і матеріали, викинуті зі зруйнованих апаратів та установок відносяться до	[1], с. 143
16. Механічні коливання твердих тіл, частин апаратів, машин, устаткування, споруд, що сприймаються організмом людини як струс (частота коливань від 0,01 до 500 Гц), називається	[1], с. 112
17. Кондиціонування повітря, при якому регулюється лише частина параметрів повітря, називається	[1], с. 123
18. УФ-промені, які впливають на шкіру та очі людини, відносяться до	[1], с. 137
19. Виробничі чинники, вплив яких на працівника за певних умов може призвести до захворювання, зниження працездатності і (або) негативного впливу на здоров'я нащадків, називаються	[1], с. 71
20. Адаптація до праці, що має активний характер і за сприятливих умов виробничого середовища та оптимальних навантажень веде до підвищення стійкості та працездатності організму, збільшення його резервних можливостей, зменшення захворювань і травматизму, є	[1], с. 92
21. Нормативний акт, що містить обов'язкові для дотримання працівниками вимог з охорони праці при виконанні ними робіт певного виду або за певною професією на робочих місцях, у виробничих приміщеннях, на території підприємства, або в інших місцях, де за дорученням роботодавця виконуються ці роботи, трудові чи службові обов'язки, називається	[1], с. 84
22. Вид шуму в апаратах і трубопроводах при великих швидкостях руху повітря відносяться до	[1], с. 108
23. Комплекс елементів, необхідних для нагрівання приміщень у холодний період року, називається	[1], с. 124
24. Коли збитки становлять від 10000 і більше розмірів мінімальної заробітної плати, пожежа є	[1], с. 142
25. Позасистемною одиницею вимірювання еквівалентної дози випромінювання є	[1], с. 101
26. Адаптаційний процес встановлення оптимальної відповідності особистості до оточуючого середовища в процесі діяльності, є	[1], с. 92

27. Показники мікроклімату, які при тривалому і систематичному впливі на людину можуть призвести до дискомфорту теплопочуття, що обумовлюється напруженням механізмів терморегуляції, і не виходить за межі фізіологічних можливостей організму людини, називаються	[1], с. 116
28. Одиницею вимірювання рівня шуму є	[1], с. 108
29. Джерела тепла, теплопроводи, нагрівальні прилади (радіатори) – це	[1], с. 124
30. Неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розповсюджується у часі і просторі, називається	[1], с. 142
31. Скільки існує класів професійного ризику підприємств:	[2], с. 87
32. Дія Закону "Про охорону праці" поширюється:	[2], с. 64
33. КЗпП входить до законодавчої бази з охорони праці:	[2], с. 63
34. За порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок винні працівники притягаються до	[2], с. 67
35. Причини виробничого травматизму і професійної захворюваності прийнято поділяти причини на наступні основні групи:	[2], с. 72
36. Служба охорони праці створюється роботодавцем для	[2], с. 61
37. У першому класі професійного ризику страхові внески становлять певний відсоток від фактичних витрат на оплату праці найманих працівників за кожний місяць календарного року:	[2], с. 100
38. Система пільг та компенсації за важкі та шкідливі умови праці включає:	[2], с. 87
39. Основними функціями служби охорони праці на підприємстві являються:	[2], с. 71
40. Поточне планування з ОП розраховане на такий термін:	[2], с. 69-70
41. Переважна більшість міжнародних договорів та угод, в яких бере участь Україна і які більшою або меншою мірою стосуються охорони праці, можна об'єднати в групи:	[2], с. 61
42. Які міжнародні організації займаються справами охорони праці	[2], с. 61
43. Структурно Міжнародна організація праці складається	[2], с. 61
44. Визнаються пов'язаними з виробництвом нещасні випадки, що сталися з працівниками:	[2], с. 74-75

45. Керівник робіт, який безпосередньо відповідає за ОП на місці, де стався нещасний випадок:	[2], с. 77
46. Кошти, спрямовані на заходи щодо ОП:	[2], с. 69-70
47. Кому на підприємстві підпорядковується служба охорони праці	[2], с. 69
48. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства з ОП накладається у вигляді:	[2], с. 67
49. Чи створюються служби охорони праці в установах, організаціях невиробничої сфери та в навчальних закладах?	[2], с. 69
50. За результатами розслідування нещасного випадку складається акт за формою	[2], с. 74

4.3. Тестові завдання для залікової контрольної роботи

Тестові завдання	Основна література, сторінки
БЖД і ЦЗ	
1. Побутові, виробничі, спортивні – це небезпеки з класифікації	[1], с. 11
2. Діяльність, яка розкриває через матеріальні предмети своє розуміння світу, свій розум, властивості, інтереси, почуття, називається	[1], с. 16
3. Нервова система, яка відповідає за взаємодію людини з зовнішнім світом, називається	[1], с. 20
4. Сукупність тваринних та рослинних організмів, називається	[1], с. 29
5. Освітлення, яке утворюється в приміщенні завдяки світлу від ламп загального та місцевого призначення, називається	[1], с. 36
6. Небезпеки, які виникають у вигляді процесів або об'єктів техносфери, котрі за певних умов можуть призвести до шкоди здоров'ю та життю людини як одразу, так і в майбутньому, називаються	[1], с. 41
7. До небезпечних метеорологічних явищ, які можуть призвести до надзвичайних ситуацій природного характеру, відносяться	[1], с. 37
8. Лицева частина, дихальний мішок та регенеративний патрон є основними складовими	[1], с. 57
9. Прості, складні, похідні – це небезпеки з класифікації	[1], с. 11

10. Перетворювальною, соціальною, духовно-пізнавальною, ціннісно-орієнтаційною, комунікативною, художньо-творчою, споживчою може бути	[1], с. 16
11. Нервова система, яка відповідає за діяльність внутрішніх органів, називається	[1], с. 20
12. Рослини, які перетворюють сонячну енергію в хімічну за рахунок фотосинтезу та використання мінеральних елементів, називаються	[1], с. 29
13. Освітлення, яке утворюється не тільки світильниками верхньої зони робочого приміщення, але й світильниками, що концентрують світловий потік безпосередньо на робочих місцях, називається	[1], с. 36
14. Небезпеки, які виникають переважно виникають при соціально-політичних конфліктах, називаються	[1], с. 44
15. До небезпечних гідрологічних явищ, які можуть призвести до надзвичайних ситуацій природного характеру, відносяться	[1], с. 39
16. Напівмаска різних розмірів, яка захищає органи дихання від радіоактивних речовин, ґрунтового пилу, бактеріальних засобів та різних шкідливих аерозолів, с	[1], с. 57
17. Активні, пасивні – це небезпеки з класифікації	[1], с. 11
18. Цілеспрямована діяльність людини, в процесі якої вона впливає на природу і використовує її з метою виробництва матеріальних благ, необхідних для задоволення своїх потреб, називається	[1], с. 16
19. Здатність мозку відображати об'єктивну дійсність у формі відчуття, уявлень, думок та інших суб'єктивних образів об'єктивного світу, називається	[1], с. 20
20. Біохімічні речовини, які необхідні для розвитку тварин, називаються	[1], с. 29
21 Швидкість вітру, яка складає величину 20-24 м/с, називають	[1], с. 40
22. Явище природи, яке викликає катастрофічні обставини і характеризуються раптовим порушенням нормального життя та діяльності населення, загибеллю людей, руйнуванням або пошкодженням будівель, споруд, матеріальних цінностей, називають	[1], с. 37
23. До небезпечних бактеріологічних явищ, які можуть призвести до надзвичайних ситуацій природного характеру, відносяться	[1], с. 48
24. Проведення комплексу заходів, які включають аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також локалізацію НС, називається	[1], с. 57

25. Реальні, потенційні – це небезпеки з класифікації	[1], с. 11
26. Частина Всесвіту, де перебуває або може перебувати в даний час людина і функціонують системи її життєзабезпечення, називається	[1], с. 16
27. Короткочасні процеси отримання, переробки інформації та обміну нею (наприклад відчуття, сприйняття, пам'ять, емоції, воля) називаються	[1], с. 20
28. Речовини, які розкладають мертві органічні речовини, виділення та інші залишки, створюючи мінеральні речовини, називаються	[1], с. 29
29. Згідно з Законом України «Про цивільний захист України» кожен громадянин має право на	[1], с. 50
30. Сильні коливання земної кори, викликані тектонічними причинами, які призводять до руйнування споруд, пожеж та людських жертв, називають	[1], с. 38
ОП	
1. Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України (КЗпП), Закон України «Про охорону здоров'я» відносяться до	[1], с. 75
2. Превалююча участь в трудовому процесі центральної нервової системи та органів чуття є властивістю	[1], с. 90
3. Віддача тепла організмом людини в навколишнє середовище здійснюється	[1], с. 115
4. Звукові коливання з частотою менше 20 Гц, називається	[1], с. 110
5. Створення та автоматичне підтримування в приміщенні заданих або таких, що змінюються за певною програмою метеорологічних умов, які є найбільш сприятливими для працівників чи для нормального протікання технологічного процесу, називається	[1], с. 123
6. Ультрафіолетове випромінювання з довжиною хвилі від 320 до 280 нм відноситься до	[1], с. 137
7. Перелік посад посадових осіб підприємства, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці, Наказ про організацію безкоштовної видачі працівникам певних категорій лікувально-профілактичного харчування, Наказ про організацію безкоштовної видачі молока або інших рівноцінних харчових продуктів працівникам підприємства, зайнятим на роботах зі шкідливими умовами, Наказ про порядок забезпечення працівників підприємства спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту відносяться до	[1], с. 84
8. Позасистемною одиницею вимірювання поглинутої дози випромінювання є	[1], с. 101
9. Доза радіації, яка характеризує іонізуючу спроможність	

випромінювання у повітрі, називається	[1], с. 101
10. Вібрація, яка передається всьому тілу людини через опорні поверхні (підлогу, сидіння, робочий майданчик), називається	[1], с. 112
11. Електричне та магнітне поля Землі, космічні електромагнітні поля, в першу чергу ті, що генеруються Сонцем, являються джерелами	[1], с. 131
12. Несприятливі виробничі чинники (фактори) в цілому поділяються на	[1], с. 71
13. Пенсіями по старості, по інвалідності, в разі втрати годувальника, пенсіями за вислугу років для деяких категорій працівників забезпечується працівник згідно з	[1], с. 82
14. Розміщення об'єктів, які випромінюють ЕМП таким чином, щоб звести до мінімуму можливе опромінення людей; „захист часом” — перебування персоналу в зоні дії ЕМП обмежується мінімально необхідним для проведення робіт часом; „захист відстанню” — віддалення робочих місць на максимально допустиму відстань від джерел ЕМП; „захист кількістю” — потужність джерел випромінювання повинна бути мінімально необхідною; виділення зон випромінювання ЕМП відповідними знаками безпеки; проведення дозиметричного контролю відносяться до	[1], с. 133
15. Доза радіації, яка характеризує енергію іонізуючого випромінювання, що поглинається одиницею маси опромінюваної речовини, називається	[1], с. 101
16. Вібрація, яка діє на окремі ділянки тіла, в першу чергу кінцівки (коливаннями інструмента або устаткування), називається	[1], с. 112
16. Телевізійні та радіотрансляційні станції, установки для радіолокації та радіонавігації, високовольтні лінії електропередач, промислові установки високочастотного нагрівання, пристрої, що забезпечують мобільний та стільниковий телефонні зв'язки, антени, трансформатори, являються джерелами	[1], с. 131
18. Небезпечні та шкідливі виробничі чинники за природою дії поділяються на	[1], с. 72
19. Контроль за додержанням законодавства про страхування від нещасного випадку; адекватності страхових виплат і соціальних послуг ступеню важливості страхової події (випадку виробничої травми, професійного захворювання, отруєння, смерті від професійного захворювання тощо), впровадження механізму економічної зацікавленості страхувальників у зниженні страхових ризиків є метою роботи	[1], с. 82
20. Санітарні норми і правила (СН), Державні будівельні норми та правила (ДБН або російською СНиП), Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів, Норми технічного проектування та інші нормативні документи відносяться до	[1], с. 75
21. Доза радіації, яка визначає біологічний вплив різних видів	

іонізуючого випромінювання на організм людини та служить для оцінки радіаційної небезпеки цього виду випромінювання, називається	[1], с. 101
22. Сукупність стійких несприятливих для здоров'я працівників функціональних зрушень в організмі, які виникають внаслідок накопичення втоми, називається	[1], с. 94
23. Довжина хвилі; частота коливання; швидкість поширення хвиль являються	[1], с. 132
24. До фізичних небезпечних та шкідливих виробничих чинників належать	[1], с. 72
25. Безперешкодно і в будь-який час відвідувати підприємства з метою проведення перевірки або участі у роботі відповідних комісій, подавати роботодавцям пропозиції про усунення порушень вимог нормативно-правових актів з питань профілактики нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, брати участь у роботі комісій з питань охорони праці підприємств та у перевірці знань з охорони праці працівників підприємств та інше мають право	[1], с. 82
26. Для робітників при прийнятті на роботу проводяться	[1], с. 78
27. Одиницею вимірювання експозиційної дози випромінювання в системі СІ є	[1], с. 101
28. Вплив на джерело збудження вібраційних коливань шляхом зниження або ліквідації збуджувальних сил; використання конструкційних матеріалів з великим коефіцієнтом тертя, нанесення на вібруючі поверхні шару пружно-в'язкого покриття; використання вібропоглинаючих матеріалів відносяться до	[1], с. 113
29. Електромагнітне випромінювання з довжиною хвилі від 760 нм до 540 мкм називається	[1], с. 132
30. До хімічних небезпечних та шкідливих виробничих чинників належать	[1], с. 72

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЖД, ЦЗ та ОП»

Основна література

1. Іванова О.В., Ювченко Н.М. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Конспект лекцій / Одеса: ОДЕКУ, 2018. 156 с.
<http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/122/>
2. Іванова О.В., Ювченко Н.М. Цивільний захист та охорона праці в галузі: Конспект лекцій / Одеса: ОДЕКУ, 2016. 90 с.
<http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/2274/>

Перелік методичних вказівок до практичних завдань та СРС

3. Іванова О.В., Ювченко Н.М. Збірник методичних вказівок до практичних робіт з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для студентів I курсу усіх спеціальностей/ Одеса: ОДЕКУ, 2019. 53 с.
<http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/5677/>
4. Збірник методичних вказівок до практичних робіт з дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в галузі» для магістрів I курсу усіх спеціальностей ОДЕКУ/ Укладачі: Іванова О.В., Ювченко Н.М. Одеса: ОДЕКУ, 2019. 105с.
<http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/5753/>
5. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці для бакалаврів IV курсу спеціальності 101 «Екологія» / Укладачі: Ювченко Н.М., Іванова О.В. Одеса: ОДЕКУ, 2023. 130с.
<http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/12446/>

Додаткова література

6. Миценко І.М. “Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі”. – Кіровоград. 1998.
7. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності. Практичні заняття. - Львів. Афіша. 2000.
8. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини: Навч.посібник. – Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005.

9. Грибан В.Г. Охорона праці: Навчальний посібник. – 2-е вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.
10. Охорона праці: Навчальний посібник. / За ред. В. Кучерявого. Львів: Оріяна-Нова, 2007. – 368 с.
11. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. -Львів: Афіша, 2004.
12. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення". Постанова Верховної Ради України від 24.02.1994 р.
13. Державний реєстр міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці. – К., 1995
14. Науково-практичний коментар до Закону України “Про охорону праці” –К.: Основа, 1997.
32. Губський А.І. Цивільна оборона. Для пед. Ін-тів. – Львів., „Ластівка”, 1995. – 216 с
33. Державний класифікатор НС / УДК НС – 019-2001.
34. Закон України „ Про цивільну оборону” – 1993 р.
35. Закон України від 14 січня 1998 р Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань:.-К.,1998
36. Закон України „ Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру” 2000 рік.
37. Депутат О. П., Коваленко І. В., Мужик І. С. Цивільна оборона. Підручник /За ред. полковника В. С. Франчука. – Львів, Афіша, 2001. – 336 с
38. Стеблюк М. І. Цивільна оборона: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003. – 455 с.
39. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник . - Київ „ Центр навчальної літератури”2004 р.
40. . Мірошниченко М. Про землетруси в Україні // Надзвичайні ситуації 2004.

41. Хомченко Г.П. Посібник з хімії для вступників. - Видавництво Київ "Н.С.К." 2000 р.
42. Туринська Н.М. Основи загальної хімії. - Київ: Ірпінь: ВТФ "Перун".
43. Злобін Ю.А. Основи екології.- К.: Лібра, 1998. – 249.
44. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист: Підручник / За ред. Ю. М. Скалецького, І. Р. Місули. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. – С. 122-134, 135-138, 141-144.
45. Сильнодіючі отруйні речовини. - К.: ВМІ УВМА, 1996. – 62 с.
46. Методика прогнозування масштабів зараження СДОР при аваріях на хімічно -небезпечних об'єктах на транспорті. – К., Штаб ЦО України, 1992.
47. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
48. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
- 49."Про затвердження Порядку створення і використання матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків". Постанова КМУ від 30.09.2015р. №775
- 50.Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua>
- 51.Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
- 52.Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
- 53.Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
<http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com
- 54.Міністерство екології та природних ресурсів України
<http://www.menr.gov.ua/>

55. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
<http://www.mns.gov.ua/>
56. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>
57. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>
58. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>
59. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації
<http://www.100top.ru/news> (російською мовою)
60. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території
<http://www.scgis.ru/russian/>
61. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру
<http://chronicl.chat.ru/>
62. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства (англійською мовою) <http://vulcan.wr.usgs.gov>
63. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України
<http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>
64. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду)
65. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
66. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
67. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».